Kybal'chych, Nadiio
Poezii Nadii Kybal'chych

PG
3948
K88A17
1913

From the Collection
of the late

JOHN LUCZKIW

Поезії Надії Кибальчич.

Українсько-Руська Книгарня
„ ПРОСЬВІТА "
207 York St. Toronto, Ont.

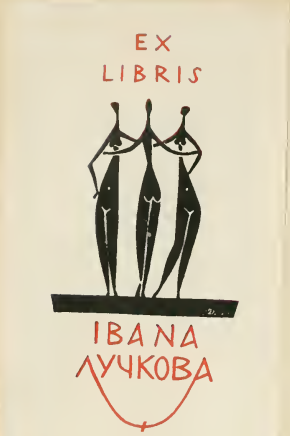

Київ, 1913.
Друкарня Першої Друкарської Спілки.
Трьохсвятительська, 5.

ПОЕЗІЇ

Poezii

Надії Кибальчич.

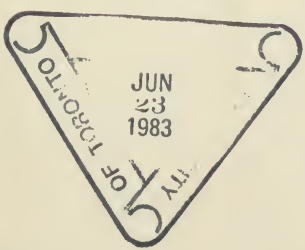

PG
3948
K88A17
1913

Скотилася зірка над полем розлогим
Тоді у осінню холодну годину.
Сказали: Вернулась се певне до Бога
Із вічного горя, з страждання людина.
Та зірочка бліда вгорі́ пролетіла
Раптово, мов з жахом, і зникла у полі.
Людина та жити сама не схотіла,
Вона ж уродилась без щастя, без долі.
Скотилася зірка журливо і тихо,
Та люде на світі не бачили бліду;
Жила та людина собі лиш на лихо
І, наче та зірка, десь зникла без сліду.

Північ.

Мені це згадалась північна країна
І місячні ночі з зірками ясними,
Високі і темні старії руїни
Й легенди журливі, що гинуть із ними.
Мені це згадались хмарини прозорі,
Що сріблом сияли на північ ідучи,
Мені це згадались далекії зорі
І туга природи без краю гнітюча.

Астри.

Сонце в хмарі. Пахне в'ялим листом,
Всохли квіти, що цвіли колись.
А на грядці килимом барвистим
При негоді астри розцвілись.
Дощ дрібненький падає росою,
Мокрі листя у саду летять.
Горді, гарні, сяючи красою
На морозі астри ті тремтять.

Спогад.

Тоді, як в примарі, чудна́ ніч лягала...
Душна, непорушна, пахуща, важка...
Зірниця над сходом що хвилі шугала,
У темряві тихій журлива така
Тремтіла і гасла...

І знову займалась, вилася по хмарі,
Було тихо-тихо... А жаби гули.
Болото курілось. В прозорчастій парі
Все якось рівнялось. Різкії були
Мовчазні зірниці...

В ту ніч невеселу квітки мов пов'яли
Й отрутним дурманом усе налили.
Ніщо не шуміло. А хмари стояли
Так низько, без руху... Бентежні були
Тремтючі зірниці...

* * *

Пишна, гаряча над південь пора.
Сонечко землю аж палить—не гріє.
Маком червоним убралась гора,
Маком огневим вона вся жевріє.

Поспіль із нею в роскішнії дні
Стінка густая шепоче поволі.
Сонце крізь листє малюнки чудні
Аж до заходу малює там долі.

Вітер легенький з гори повітав,
Тишу розвіяв душну занімілу.
Мак до коріння хилитися став;
Наче б та хвиля у низ зашуміла.

Маку густого стеблини хисткі
Гнулись, гойдались, летіти хотіли.
Маку легкого тонкі пелюстки
Швидко швиденько в стінки полетіли.

Там мов би зграя метеликів гра...
Дерево цвітом вони закрасили...
Маком червоним убралась гора...
Стінка не шепче... не хоче... не сила..

* * *

Ой плинуть хмарини в далекий той край,
Ти, вітре буйненький, між ними все грай,
Ти, вільний, неси їх, на північ неси,
До нас поверни їх в недовгі часи...
І де ті хмарини та будуть літать?
Чи є в світі мова, щоб їх роспитать:
Ой, де ви літали, ой де ви були,
Чи вітри північні під вами гули,
Чи билась негода, до неба вилась?
Якою країна далека здалась?
Я знаю, що холодно в тій стороні,
Що скелі над морем стоять кам'яні,
Що кволі рослини без сонця живуть,
Що темнії хмари над ними пливуть...
Минали ви, хмари, те місто сумне?
Воно, мов та зірка, все вабить мене...
За вами летіла б хоч глянути я...
Не має надії ця мрія моя!
Південні хмаринки легенькі й пухкі,
Південні хмаринки, хороши такі,
Рожеві як ранок, неначе в огні,
Ой любая згадка про край той мені!

* * *

Зірка вечірня іскрява та гарна,
В синьому небі вона ще сама.
Чисте повітрє далеча нехмарна,
Руху, чи шуму не чути, нема...

Мов зашуміли пташиній крила,
Ніби то листом садок зашумів?
Ні! бо цю тишу, що землю покрила,
Хто б то порушить насмів!

Ранком.

На акації цвіт осипається,
Все на землю летить та летить.
У тумані осика купається
І на сонці блищить та тремтить.
На берéзі все вітте хитається,
Аж прозоре в цей ранок ясний.
Вітер віє і цвіт розлітається
Далі й далі сухий та рясний.

На Дніпрі.

Немов піднімались промінчасті зорі
Все вище і вище, все далі від ока,
Мов сни одлітали ясні та прозорі,
Що нічка навіяла й тиша глибока.
І зорі здавались чужими такими...
На сивому ж сході вже хмари збивались...
І берег високий з шпилями різкими,
І хвилі дрібнії смутними здавались.
На хмари послались рожевії смуги,
Все вище та вище ті зорі останні...
Смутної задуми, безкрайої туги
Було так багато в ясному світанні.
Туман берегами густіщий здіймався
І хвиля котилась тихенько, не грала.
І зорі вже гасли, і ранок займався,
А зоряна ніч умірала...

Фантазія.

Смертю повита південна країна!
Тяжко вражає ця тиша довічна...
Смерть обгорнула ці тихі руїни,
Смерть безнадійно журлива й велична.
Сни тут не сняться, все повне спокою,
Давній це спогад того, що минуло.
Все тут з'єдналось з журбою тяжкою,
З нею ж навіки це місто заснуло...
Плеще на берег, мов срібнеє, море,
Горнеться втішно, пливе до каміння.
Шлють із-за моря на небо прозоре
Вітер хмарини, а сонце проміння.
Міниться море, далеко леліє,
Вітер пахущий то ледві що диха.
Мляво схилившись, вітрило біліє,
Часом спадає до низу ізтиха.
Вабить красою цей беріг в розцвіті,
Чари природа усі розгорнула.
Мертве, забуте і зайве на світі
Місто в руїнах лиш має минуле...

З давнини.

Вже росою садочки блищяться,
Стихла мова, чути солов'я.
Ой, піду я з садочком прощаться,
Бо не швидко вернуся вже я.
Надивлюся на пишнії квіти,
Налюбую садком весняним.
То ж без мене та прийде вже літо,
Й буде осінь холодна за ним.
Не жалкую! Весна не раз буде!
Є без краю весні вороттє.
Я поїду далеко між люде,
Подивлюся, яке то життє.
Серце й розум надіями повні,
А про віщо не знаю й сама.
Сі бо гадки такі невимовні,
Як та казка, де правди нема!
Шепотіте в садочку, ви, віти!
І співайте всю ніч, солов'ї!
Всю ніч ясну, до самого світа,
Щоб найкращі були сни мої!..

* * *

Он хвиля людська... Чужії ми людям,
У нас на всім світі немає нікого...
Неначе закляті, ми не переступим
Проклятого кола життя самотного.
Поуз наші вікна ідуть та сміються
І лине—лунає веселая мова,
Стає так самотно... так хочеться, Боже,
І щирої мови, хоч щирого слова...
Та в цілому світі хто слово те скаже?
Ніхто не розважить в годину тяжкую.
Хоч голову з муки об стіну розбити—
Ніхто й не погляне і не пожалкує..
Коли б уже швидче та нічка настала!..
Припавши до столу я плакати буду...
Ідуть та сміються... О, Боже, страшная
Самотність безмежна та ще поміж люду.

Співи на Йвана Купала.

Сестриці дівчата! Літа молодії
Минуться, ой, швидко минуться!
Минуться з весною веселі події,
І вже їм по вік не вернуться!
Минеться гуляннє, забудуться ночі,
І співи із рання до рання,
Бо згодом за горем, крізь сльози жіночі,
Забудем ми давнє коханнє.
Поки у віночку, то тільки і долі!
В спокої лягла, як і встала.
Ми човном поплинем гуляти на волі,
Питати про щастє в Купала.
Затягнуть русалки—нема що боятись!
Не двічі, не двічі вмірати!
Співати ми будем, веселі, сміятись,—
Що гарне на світі, те й брати!
Русалкам так гарно отут під водою...
Забувши немиле й кохане...
Без сліз і без горя, по вік молодою
Щаслива русалкою стане.
Чи то ж і не щастє? Собі хто не схоче?
Мов краще старою зігнуться?!
Гуляйте, дівчата! Минуться ці ночі,
Минуться, ой швидко минуться!

Сон.

Той сон чарівничий приснився весною,
Він снився в ту пору, як вишні цвіли,
Земля покривалась травою рясною,
І пахло вербою, і жаби гули;
Як з ласкою тихо, несміливо, ніжно
Горнулись до цвіту листи молоді
І роси сияли, мінилися ріжно,
І зоряне небо світилось тоді.
Той сон був як мрія, як хмарка летюча:
Що вітер повіє—і зникне вона.
Я сном тим раділа, нічого не ждучи,
Я знала, що з цвітом мине та весна...
Мій сон був прозорий, мов скалка кришталю:
Її не займала людськая рука.
Я суму не знала, жахалася жалю—
Була моя мрія химерна така...
Промінчасті зорі у небі тремтіли
І знизу від річки, де мріло село,
І щебет, і гомін, і співи летіли,
Їх хвилею тихо повітрє несло.
Десь огник зорівся зорею ясною,
Од співів пташиних луною йшов дзвін...
Той сон чарівничий приснився весною
Й туманом сріблистим розвіявся він...

Шелестіннє очерету.

Як смутно...
Сухий очерет шелестить...
Зірки ще не світять, півтемрява стала,
Вечір осінній не може вже жить;
Хмарини погасли, тумани ростали,
І сивая барва навколо лежить...
Дзвінке шелестіннє бентежно біжить
Та, все заміраючи, тихне...
Шелеснуло... шепче... Неначе все диха,
Знов тихо, мов руху ніде не було...
Мов щиреє слово, що вирвалось тихо
І камінем знову на серце лягло,
Ніким не почуте...
Мов десь загуло...
Як смутно, як сумно...
Хитнулась стеблина і все зазвеніло,
Хитнулася друга і дзвін той тремтить,
Стихаючи лине... усе заніміло...
Та відкільсь ізнову мов стогін летить—
Сухий очерет шелестить...
О, Боже, як сумно!..

Весняна ніч.

Темно—не темно... Тихо не тихо...
Ледві примітно природа вся диха:
Дивна задума її поняла.
Змовкла розмова зеленого листу,
В чарах німіє і поле, і місто,—
Землю вже ніч обняла.
Шлях іздалеку сріблиться рікою,
Шовком здається трава під рукою,
Зорями—роси блискучі, ясні,
Білим туманом—сади у розцвіті...
Ночі весняні—найкращії в світі!
Казки, чи мрії у сні...
Тихо так, тихо... Неначе хто грає?..
Серце забилось, тремтить, замірає...
Серцю без суму так хочеться жить...
Хочеться нічці тепер покориться...
Нічка весняна, всевладна царица!
Нічка, як мить, пробіжить...

Голоси.

Ми Богу служили, ми Бога хвалили,
За віру Христову людей ми палили;
Без ліку конало тоді їх в огні.
За волю людськую в неволю ми брали;
В кайдани закуті ті бранці вмірали,
Далеко від рідних, в чужій стороні.

Ми кров'ю невірних річки розливали,
Руїнами села ворожі вкривали,
Що мали на церкву ми все віддали.
Чи нам у ту пору що очі сліпило,
Чи в море безоднє ми розум втопили,
Чи ми вже й не люде були?!..

* * *

Те слово велике, о, дуже велике!
Те слово—як небо, як море, як зірка...
Що небо високе, що море глибоке,
А зірка далека, без краю далека...
І грому не вчути і блискавка згасне,
Як слово велике на волю полине...
Те слово, як сонце відбите на кризі,
Таке ж і блискуче, таке ж і холодне!

Маленька пісня.

Лети, моя пісне, маленькая ти...
Лети, моя пісне, лети та лети!
Лети, бо ти вільна, лети, бо смутна,—
А смуток, як промінь, як співів луна,
Скрізь може літати. В країну чужу
Неси мої гадки, куди я скажу.
Хоч ніч, як могила, хоч місяць у млі,
Хоч зорі не світять й все спить на землі—
Лети, моя пісне, і вільна й смутна!
Як промінь від зірки, як співів луна
Скрізь будеш літати. В країну чужу
Неси мої гадки, кому я скажу.
Тобі я сказала... Хоч ніч облягла,
Хоч зорі не світять, хоч стелеться мла,
Хоч сон скрізь панує—не сплять ще вони.
Тихо тихенько ти їм задзвени!
Дзвени, моя пісне, у тиші німій,
То вчується зразу там голос їм мій,
Та глянуть у вічі їм очі мої...
Лети, моя пісне, в далекі краї!..

* * *

Вже червоні ті зелені віти
і палають ніби у огні.
Як огнище догоріло літо
І осінні тихо тліють дні.
Вишні пишно по садах убраті,
Та далеко ген бренять вони,
І жевріють золотом багаті
Скрізь широколистії клени.
Чисте небо, поховались хмари.
Швидко поле і ліс той засне;
Мов повітрє напоїли чари
Й все голубить сонечко ясне.
Листє в лісі стиха облітає
І на землю темную спада.
Всіх природа приязно вітає,
Хто про неї тепера згада,
Хто полюбить вроду тиху й бліду,—
Цім хороша осіння пора...
Згасло літо, згинуло без сліду,
Все навколо в'яне... заміра...

* * *

Осудили її, чим доганить знайшли
Та недбало й тепер поуз неї всі йшли,
Неуважні в питанні тяжкому.
Ну, що ж, винна вона, так страждає сама,
Та до лиха її і турботи нема
На всім світі нікому, нікому!

Чи розмислили ви, що то думалось їй,
Як вся віра в людей, як окраса тих мрій,
Наче листє сухе облітало?
А як знати те їй, що життє молоде
Без щасливих хвилин марно так пропаде,
Ви ніколи себе не спитали?

Вам знайома нудьга, як повік і що дня
Все одно та одно сум страшний наганя
Та як ночі від гадок не спати?
А чи знаєте ви, як то тяжко робить
І на праці чужій все здоров'є губить,
І надії на краще не мати?

* * *

То могила... Там лиш вітер в'ється,
Сиві крила там ніч простягла,
Хрест високий марою здається
Й хуртовина серпанком лягла.
І з могили до вікон кімнати
Зімній вітер що хвилі летить;
Білим снігом гіллє те убрате
Та що хвилі йому шелестить:
„Тиха, тиха маленька хатина!
Бач, нікого там вже і нема:
Там не вглядиш сумної людини,
Котра з горем була все сама...“
. . . . . .
Видно впину нема хуртовині
І розради ця ніч не зазна...
Там під снігом в тісній домовині
Одинока й тепера вона...

* * *

Душно.. ні руху... не може ніч спати,
Пісні солов'їні заснуть не дають;
Вони все бентежять, все ваблять, щось кажуть...
Хоч вітер не віє і лист не шепоче,
І хмари летючі круг місяця стали,
І роси мінливі здається, що теплі,
Не спить ніч, у чарах зомліла...

Акації білі схилилися низько,
Неначе втомились... в них сили нема
Провадити тиху кохану розмову
І листом шовковим до всіх пригортатись;
Втомила їх тиша, ця нічка душная,
Що владно, що дужо усе обняла...
Не сила її подолати...

Не може ніч встати і чари розбити,
Квітки напоїли дурманом її.
Не спиться, і марить щось гарне, роскішне,
Що кожна істота тремтить замірає,
І що без змагання усе віддається
Тим чарам принадним... нічо бо й не хоче
Та їх подолати... втеряти...

* * *

Я знаю, я бачу, голубко, ти плачеш...
З своїм же ти горем завсіди сама.
Я знаю, ти дійсність некрасную бачиш
І мрій і надії у тебе нема.
Я бачу... й зріднилась з твоєю журбою,
Та словом єдиним її не займу.
Ніхто більш не бачить... у купі з тобою
Ніхто не заплаче... немає кому...
Ти можеш, як хочеш, хоч виплакать очі...
Хиба зауважять, що ти мов чудна.
Чи візьмуть здоров'є безсонніі ночі,
Чи стратяться сили... все будеш одна.

* * *

Які бо пахущі!—Ну, дай же хоч трошки!
Нічнії це квіти... біленькі... ясні...
Я буду що-ночі у головах класти,
Щоб любий коханий все снився мені.
Такі є й у його. Трава у садочку
Такими квітками уся повилась.
У сні вміють квіти людей чарувати,
Щоб дійсність мізерна їм щастєм здалась
То ж може присниться садок і веранда,
Ласкавії очі, ласкаві слова...
Від цвіту, від зілля, від слів тих ласкавих
Немов туманіє моя голова...
А з темного гаю пливуть, обгортають,
Мов хвиля огниста, жагливі пісні.
І нічка весняна, і щире коханнє
Все буде... все буде... та тільки у сні...

* * *

Слухать здалеку, як инші співають,—
Змоги ж не мати співати самій,
Чути ті співи, що все покривають,
Стрімувать голос і бути німій,
Бачить здалеку і сонечко ясне,
Пишнії квіти, зелені листи,
Бачить здалеку все добре, прекрасне,—
Змоги ж не мати туди підійти,
Змоги ж не мати туди приступити,
Цвіт пригорнути хоч раз до лиця,
Пахощі цвіту хоч хвилинку зпити.—
Все, все здалеку, весь вік до кінця, -
Доленько!..

Жаль.

Пить—умерти... не пить—теж умерти!..
Буду пити, отруто моя!
Хоч зазнаю оману хвилинну,
Бо вже щастя не матиму я.
Покохати? загину з кохання,
Та ж не любить коханий мене.
Не кохати? Змарнію, зав'яну,
Наче осінь життє промине.
Я ж не хочу іти по дурному
Всю дорогу у мряку та сніг.
Я байдужно богині кохання
Вбогу долю положу до ніг.
Я діждуся страшної хвилини,
Як побачу, що иншу коха,
То й загину... Така моя доля,
Що для мене була скрізь лиха.
Я дитинства ясного не мала,
Молодою я теж не була.
Мов в могилу мене положили
Та живою... Десь пісня гула
Й пouз мене дратуючи душу
Проминало барвисте життє,
Я ж дивилась... було б все забути
За для себе—моє каяттє!
Покохати? Чого і питати!
Так же сталось, вже бачу сама!
Пить—умерти, не пить—теж умерти...
Буде мука. Та все бо... Дарма!

* * *

— Он грім над степами.
—В садку любо, тихо.
— Он хмара надходить, на схід поглядіть!
— Нехай! Чого думать, що нас жде те лихо?
Поки ще нам добре, я буду радіть!
Ще може та хмара мине стороною,
Навіщо смутитись в годину ясну?
Поки ще немає її наді мною,
Чого буду дбати про темну труну?
Ту ж хмару над сходом, мій любий, я бачу,
Та бачу, що й сонце сміється ясне.
Тоді зажурюся, тоді я заплачу,
Як хмара та чорна покриє мене.

* * *

Блакитнеє небо і сонечко сяє,
Та осінь надходить—скрізь знати її.
Немов темна хмара граки небо вкрили—
Вони одлітають в чужії краї.
Вони вільні птáхи, їм вільно летіти
Висóко над нами під небом ясним.
На зустріч могутній зривається вітер—
Як гарно в просторі змагатися з ним!
А там десь далеко, у иншому краї
Цвіте—розцвітає роскішна весна;
Їх там дожидає і дерево в гаї
І пишнії квіти й травиця ясна...

Чогось все на думці, що осінь холодна
Весну молодую з собою веде.
Чогось все здається, що вільнеє щастє
Мене десь близенько виглядає, жде.
Здається, що прийде весняна година
І я, перебувши нудьгу навісну,
Мов вільная пташка, мов матиму крила,
Куди тільки схочу, туди й полину,
Чого тільки схочу, того і зазнаю,
Хвилинки не втрачу, життєм я уп'юсь!
Нехай сумно, тяжко, нехай в хмарах доля—
Нічого, нічого тепер не боюсь!

З тюремних мотивів.

I.

Із нашої муки, із нашого горя,
З нещастя, з неволі
Згартується сила, що лихо поборе
Для кращої долі.
Мені оця думка немов одчиняє
Замкнутії двері,
Мені оця думка журбу розганяє,
Що владна тепера,
Мені оця думка все втішне говоре...
Й мені так здається,
Що з нашої муки, із нашого горя
Та воля скується.

II.

Чисте небо вечірнє, блакитне
Та широке, нема йому краю!
Сходить місяць ясний та привітний
І промінне по стінах все грає;
Так і сяють тюремнії стіни,
Білі, білі, мов голубів крила.
Світ весняний, однову країни
Оці стіни від ока закрили...
Та навіщо такої заводить?—
Краще думка нехай замірає!..
То ж не втіха, що місяць десь сходить,
То ж не воля, що небо безкрає!..

Голоси.

Може, ми не діждем хвилини ясної,
Може, ми загинем у цій боротьбі,
Та вирветься правда з темниці тісної—
Вона завоює всю землю собі!
Може, ми загинем в часи передсвітні...
Все ж ріки кріваві не дарма лились...
Мов повідь весною... Хоч хмари й знялись,
Та все ж то засяють проміння привітні
І все ж переможе світ-сонце колись!
Може, ми не діждем ні щастя, ні долі,
Може сонце буде уже не для нас,
Але ж таки другі зазнають ще волі,
Але ж перемоги настане ще час!

* * *

Швидко їде потяг, гуркоче камінням...
Ген видно країну тепер із віконця.
Усе зчервонилось від раннього сонця,
Милується осінь рожевим промінням.
То ліс проминемо на сосни багатий,
То ниви широкі зелені такії.
Найкраще ж схотіла та осінь прибрати
Свічки золотії—берези стрункії.
Країна хороша, вродлива, весела...
Темніють лиш хати десь там у долині.
Роскішна природа... убогії села...
Що буде тут згодом в недовгі години?
Чи знову повстане народ той безщасний,
Що б марно ізнову життє положити?
Ой світе мій ясний, ти світе прекрасний,
Як тяжко, мій світе, всім жити!

На чужині.

Під вікнами мають рясним цвітом віти,
За ними ген видно широкеє море;
Вечірнєє сонце огнем запалило
Легенькі хмаринки—й огневі відтінки
Поклало на хвилі. І жевріє море,
Рожево-червоне, спокійне, лагідне.
Далеко, далеко на обрії чистім
Вітрила, мов чайки крилечка, біліють...

В кімнаті, в куточку, маленький малюнок:
На нім мала хатка; солом'яна стріха
Легку і прозору тінь кида на стіни,
Садок біля хати, левада і стежка...
Самі що-хвилини одводяться очі
Од вікон і хочуть жадібно дивиться
На тую убогу мальовану хатку,
На спогад далекого рідного краю..

* * *

Такі ніжні квіти, зажурені, бліді,
Похожі на хмарку вечірнього неба,
Осяяну ледві останн!м промінням
Минулого дня, що ніколи, ніколи
Не вернеться більше...
Похожі на квіти з того кладовища,
Де рідні могили. Такими квітками
Були вони вкриті тоді, як в останнє,
Свій край покидаючи, з ними прощались...
І, може, навіки...
Дивлюсь я на квіти й неначе все бачу
Густий сад, великий... Цвіло там багато
Таких квіток ніжних .. Тоді бо здавались
Квітками надії загального щастя.
То час був химерний, омана ясная,
Коли розцвітало у душах найкраще,
Коли найясніщі були сподівання
І віра міцная в людську справедливість...
Та там сонце встало, там і закотилось.
Той край безталанний—одно кладовище,
Пройти навіть ніде поміж могил свіжих
Та все, все крівавих, крівавих!..
І хто не ховав там коханих та рідних,
Увесь занімівши з одчаю та гніву,
Ховав той найкращі думки і надії,
І віру святую в людську справедливість.

* * *

Тихесенько, тихо та море плескочеться,
В блакитнім тумані уся далина...
Нічого, нічого і думать не хочеться...
А думка, як чайка, в простор порина...
Погас день пекучий, з хмарками безслідними,
Заплив він у инше десь царство своє;
І там над горами в тумані невидними
Вже місяць червоний поволі встає.
Під ним скрізь на морі мов искорки граються,
А далі вже смуга, як жар той горить.
Все більше ті гори туманом вкриваються
На їх, наче зірка, десь огник зорить.
На скелях, крізь віття промінні з утіхою
Тонкії малюнки плести почина.
Ой, можна з'еднатися і з нічкою тихою
І стати бездумним неначе вона!
. . . . . .
І стати бездумним неначе вона...
. . . . . .
Он там за горою, що давно хороша,
Що в чистим тумані зникать почина,
Далеко, далеко за нею на північ
Є скута морозом страшна сторона;
Безкраї, безлюдні та темнії тайги
Пісні все співають одні та одні;
Неначе в предсмертній хворобі минають
Беззоряні ночі, безсоняшні дні.

В холодних халупках там гинуть поволі
Без звістки про рідних, про світ, про життя,
Не маючи сили змагатися жити,
Шукаючи в смерті собі забуття.
Там б'ється об стіни страшна хуртовина,
Утомлені очі снігами сліпить.
Ціною усього свого істнування
Не можна там хвилі розради купить...
. . . . . .
Де сили беруться те знати і жити?
І навіть втішатись, хоча б одну мить...
Проклятте жадобі життя, істнування,
Якої не можна ніколи зломить,
Яка робить камінь з живої людини,
Гартуе від жалю на користь собі,
Примушує жити, вбиває пориви,
Знесилює душу в тяжкій боротьбі!..

Вілла над морем.

Щоє мла природа найкраще й величне,
То все тут з'єднала: далекії гори,
Химерні та ніжні тумани вечірні,
Блакитнії скелі, блакитнєє море,
Довічно зелені гаї й по над ними
Безхмарнєє небо ясне та прозоре.

Із цілого світу природа зібрала
Квітки та рослини, щоб тут закрасити,
Й ці кедри прозорі мов ранок осінній,
Квітчасті барвисті трояндові віти,
Магнолії пишні, стрункі кипариси,
Гнучким виноградом усе те повите.

Найкращі дарунки своєї скарбниці
Фантазія й розум сюди дарували.
Щоб ці збудувати рожеві палати
Здоров'є і силу то ж люде поклали.
Для кого ж так тяжко, так довго, так пильно
Природа і люде отут працювали?

Для тих, може, славних, що мають у серці
Найкращії гадки, найбільшії сили,
Що розумом дужим над людством панують,
Що, наче останні, йому вік служили?
Чи може на спогад тих славних, що щиро
За долю народню життє положили?

Чи може для всього трудящого люду
Куток чарівничий так пишно прибрали?
Щоб од свого горя, від вічної праці
Душею на хвилю вони спочивали?
Не дарма ж убогих робітників сила
Палати хороші оці будувала...
. . . . . .
Кажу собі казку – химерна омана!
То вілла роскішна багатого пана.

* * *

Жевріє все небо, віщує погоду
Проміння на море відтінки кладуть;
З ясного заходу на тихую воду
Огневії смуги все далі ідуть.
Мов озеро—море, немає ні хвилі...
Тремтить і колише, мов срібло живе...
На білих вітрилах, неначе на крилах,
Як чайка, як біла човенце пливе.
І небо і море й далекії гори
Прозорим серпанком туман покрива.
Не тугу і горе - про втіху говоре
Та пісня, що зтиха рибалка співа.

На півдні.

Повій, вітре легесенький,
З півночі, з гори,
Та так тихо, тихесенько
Мені говори,—
Що робиться, що діється
В моїй стороні.
Співай тихо, тихесенько
Свої ти пісні,
В виноградах густолистих
Ти не спочивай.
Та барвистим олеандрам
Пісень не співай;
Та пахощів з померанців
Собі не бери,—
Повій, вітре легесенький,
З півно́чі, з гори!
„Я не вію тихесенько,
А вию, гуду,
Бо з холодної півночі
Сюди я іду.
І пахощів що дурманять,
Тут не пить мені,—
Я напився вже морозу
В моїй стороні.
Не співать же олеандрам
Про зіму пісні,
Ні про горе, про в'язниці,
Смутнії, тісні!

І тим буйним виноградам
Я не принесу
Із холодної півночі
Кріваву росу.
Не трояндам моя пісня
Співана в журбі,--
Все, що маю з мого краю
Принесу—тобі!“

* * *

Не тоді вмірати, як сила зникає,
Як життє відходить і далі іде,
Не тоді як доля бере усі барви,
Не тоді, як душу в безодню веде.
Ой не гинуть тихо, як квола рослина,
Що осінню добу скоряється ждать.
І поволі гине, прибита морозом,—
Що про неї, кволу, нема що згадать!
Ой, щоб згинуть з світу, як дерево дуже,
Що розбите громом, що гине в огні—
Кучеряве від буйного листу
І зелене, немов на весні.

Переспіви.

I.

Дивилося небо у тихеє море —
На хвилечках безліч зірок там було,
Журилося небо, що яснії зорі
Мінливеє море собі узяло.

Дивилося море на зоряне небо
І все сумувало, журилось воно,
Що небо безкрає забрало до себе
Ті яснії зорі, жадані давно.

II.

Від вас я не чула вразливого слова,
Недбалого слова... ніколи, ніколи!
То ж вашая мова була мені щастєм,
Як темно і сумно бувало навколо.
Ніколи, ніколи й хвилинки малої
Мені не зтемнили, ніколи, ні разу!
Мені—що так звикла до суму, до горя,
Шо вічно терпіла байдужність, образу.
Ви сонечком ясним були мені в світі,
Зорею-рятунком в безмежному полі.
Мене жалкували, мене поважали,
Мене... не кохали ніколи, ніколи!

III.

Коли б то ви знали, як я вас люблю,
Коли б в мою душу заглянуть могли,
То поуз хатину мою самотну
Хоч раз би пройшли.
Коли б то ви знали, шо ціле життє
Віддав би за погляд, за слово одно,
Минаючи, може заглянули б ви
До мене в вікно.
Коли б то ви знали, як я вам молюсь,
Як серце журливе за вами вміра,
То ви б обізвались до мене тоді,
Неначе сестра...
Коли б то ви знали, що ви як свята,
На вас мені очі несила звести,—
Коли б ви те знали, то в хатку мою
Могли б увійти.

IV.

Читаючи слова, написані в останнє,
Не згадуйте мене, всі згадки залишіть.
Забудьте наче сон і зустріч, і розстанне
І спогадів сумних повік не ворушіть.
Від рідного гуртка, з ясної хати
До тихої труни хай думка не летить.
Читайте, як чуже... Не хочу я устати
Марою з далини і знов вас засмутить.
Не хочу я, щоб вам усе, усе минуле
Серпанком жалібним повитеє було.
О, лекше бо мені, щоб ви мене забули,
Ніж горе хоч а мить на серце вам лягло.

V.

— Робітнику, чуєш? Це я ось питаю:
Що то ти будуеш? І що, і кому?
— Гей, не завважай нам, ти, бачиш, працюєм,
Будуєм, будуєм велику тюрму.
— Робітнику, чуєш? Ридать хто тут буде?
Чиє серце кров'ю отут обкипить?
— Та вже ж не ти, вільний, не брат твій богатий:
Вам красти не треба, щоб їсти і пить!
— Робітнику, чуеш? Хто в довгії ночі
Ні сну, ні спокою отут не зазна?
— Та може і син мій, такий же робітник,
Бо нас на всім світі скрізь доля мина!
— Робітнику, доля завсіди глузлива
Й багатих минає вона ідучи...
— Гей, бачиш, ях важко, як руки німіють?
Мовчи!!...

З бойового поля.

(*Наслідуванне П'єтро Горі*)

В далекій країні, в далекій пустині,
В просторах широких, пісками укритих,
Вже ніч як примара, поволі спустилась
На землю криваву, на трупи убитих.
Навіки поснули вони молодії,
І тільки лиш вітер над ними голосить.
Й до рідного краю, до рідних невтішних
Останнії гадки убитих приносить:
„Чого проклинати народ цей убогий?
Не він посилав нас сюди умірати.
Народ цей наш ворог? Ні, ми з сього поля
Не можем, не можем його проклинати!
Послали нас брати його рідну землю,
Він мусів повстати її боронити
Ніколи не клав він ярма нам на шиї,
Не він нас примусив на себе робити.
Не ті нас убили, чия була зброя,
Не ті, що вмірали, що бились із нами,
А ті, що послали сюди нас на згубу,
Що люд грабували чужими руками!

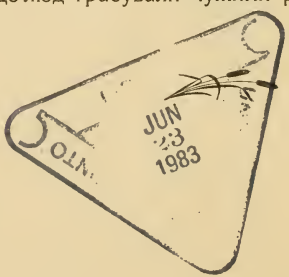

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY